

แบบอย่าง...และแนวทางการเพาะเลี้ยง

▶ บรรณาธิการ : อภิชาติ ศรีสอาด
▶ เรียบเรียง : พิชรี สำโรงเย็น

กุ้งฟอย-หอยขม ปูนา-ปลาช่อน

สัตว์นาทำเงิน

ยกสัตว์นามาทำเงินในรั้วบ้านแบบวิถี **“คนเมือง”**

กุ้งฟอย

หอยขม

ปูนา

ปลาช่อน

- **วิธีทำ น้ำปู..อย่างละเอียด**
- **หลอก..ปูนาผสมพันธุ์ได้ปีละ 3 ครั้ง**
- **เลี้ยง หอยขม..ในบ่อซีเมนต์** ฟินเกือบครึ่งแสน/เดือน
- **พื้นที่จั่ว..เลี้ยง กุ้งฟอย..ในบ่อพลาสติก..ทุนต่ำ..เงินสูง**
- **ปลาช่อน..วิเศษฟาร์ม..ครบวงจรเรื่องเลี้ยง..เพาะพันธุ์..แปรรูป**

▲ คุณจักรพันธ์ เชื้อขำ

สุดยอดฟาร์มปลาช่อนอินทรี ครบวงจรเรื่อง “เลี้ยง-เพาะพันธุ์-แปรรูป” ที่ ปลาช่อนวิเศษฟาร์ม

“จักรพันธ์ เชื้อขำ เจ้าของฟาร์ม ‘ปลาช่อนวิเศษฟาร์ม’ จ.อ่างทอง ฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาช่อนอินทรีในบ่อดิน&บ่อปูน ครบวงจร ทั้งเลี้ยงขายเนื้อ ขายพันธุ์ เพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปถนอมอาหาร และเป็นอาหารเลิศรสพร้อมรับประทาน เนะปล่อยปลาช่อน 16,000 ตัว หักต้นทุนแล้วกำไรเหลือเกือบแสนเลยทีเดียว”

เล่าเรื่องปลาช่อนของหนุ่มวัยละอ่อนหัวก้าวหน้า

หากใครที่กำลังมองหาแหล่งเพาะเลี้ยงปลาช่อนที่ทำเป็นอาชีพหลัก ถ้าไม่หนีถึงจังหวัดอ่างทองถือว่าผิด เพราะมีการเลี้ยงปลาช่อนอยู่มากมายทั้ง

ฟาร์มเล็กฟาร์มใหญ่ ทว่าส่วนใหญ่
จะเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเนื้อให้กับพ่อค้า
คนกลางเพียงอย่างเดียว ยากจะหา
ปลาช่อนที่ผ่านการคัดพันธุ์ไว้เพาะ
ขยายต่อ หรือแปรรูปเพิ่มมูลค่าปลา
ช่อนของตนเอง

แต่ก็ใช่ว่าจังหวัดอ่างทองจะ
เลี้ยงในลักษณะดังกล่าวเสียทั้งหมด
ในอำเภอวิเศษชัยชาญยังมีหนุ่มวัย

รุ่นอนาคตไกลอย่าง **คุณจักรพันธ์ เชื้อขำ** ซึ่งได้ขึ้น
แท่นเป็นเจ้าของฟาร์มปลาช่อนตั้งแต่อายุเพียง 18
ปี และพัฒนาทำแบบครบวงจร ทั้งเลี้ยง ขยายพันธุ์
และแปรรูปเพิ่มมูลค่าในวัย 21 ปีเท่านั้น โดยเจ้า
ตัวเล่าให้ฟังว่าเรียนจบช่างเทคนิคไฟฟ้ามาแต่ชอบ
เลี้ยงปลา กอปรกับละแวกที่ตนเองอยู่อาศัยเลี้ยง
ปลาช่อนจำหน่ายเนื้อกันเป็นอาชีพ ส่วนคุณปู่ของ
คุณจักรพันธ์ก็เลี้ยงปลาช่อนอยู่ด้วย

จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เขาหลงเลี้ยงปลา
ช่อนจากน้อยๆ ก่อนตั้งแต่อายุ 15 ปี ผ่านไป 3 ปี
เริ่มเห็นกำไรชัดเจนขึ้น จึงขอที่ดินจากผู้เป็นปู่ที่ทำ
อยู่ขยายเพิ่ม 2-3 ไร่ และบริหารงานเองพร้อมกับ
ตั้งชื่อฟาร์มว่า “ปลาช่อนวิเศษฟาร์ม” จนถึงทุกวันนี้

อุปสรรคแรก...ค้นหา ปลาช่อนพันธุ์ที่นิยมยากนัก

คุณจักรพงษ์บอกว่า ช่วง
แรกมีปัญหาเรื่องลูกพันธุ์ที่จะ
เลี้ยง เพราะอย่างที่ทราบไปแล้ว
ว่าแถวอำเภอวิเศษชัยชาญจะเลี้ยง
เป็นปลาช่อนเนื้อทั้งหมด จึงไม่มี
ใครเพาะพันธุ์ให้กับมือใหม่หัด
เลี้ยงอย่างคุณจักรพงษ์เลย เมื่อ
สั่งให้ฟาร์มแถวนั้นเพาะพันธุ์ให้
ในราคาลูกพันธุ์ตัวละ 4-5 บาท
ก็เจอกับปัญหาต่อมาคือลูกปลา
ช่อนไม่กินอาหารเม็ด

เพราะปกติปลาช่อนจากธรรมชาติจะกินเนื้อ แต่เขาไม่อยากให้ปลาช่อนกินเนื้อ ซึ่งปลาช่อนเพาะเองบางฟาร์มก็ยังไม่สามารถทำให้กินอาหารเม็ดได้ ทำให้เจ้าตัวต้องสืบค้นข้อมูลพบว่า ผอ.วินัย จันทับทิม เป็นผู้ที่สอนให้ปลาช่อนกินอาหารเม็ดได้ จึงเข้าไปเรียนรู้และสอนเทคนิคต่างๆ พร้อมกับให้พ่อแม่พันธุ์ปลาช่อนมา 10 คู่ และเริ่มเพาะจริงจังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ทุกวันนี้คุณจักรพงษ์สามารถผ่านอุปสรรคมาได้อย่างสวยงาม พร้อมกับเลี้ยงปลาช่อนอินทรีย์ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP เรียบร้อยแล้ว

“ผมอยากให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาช่อนมี GAP รองรับ ถ้าทำตามได้ผ่านหมดแน่นอน อย่างเช่น ปล่อย่น้ำก็ต้องมีการบำบัดก่อนจะปล่อยออก ไม่ใช้สารเคมีเช่นพวกยาฆ่าเชื้อราถ้าใช้จะเข้าไปอยู่ในเนื้อปลา เวลารับประทานจะก่อให้เกิดมะเร็ง เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำครับ” คุณจักรพงษ์กล่าว

บ่อดิน 1 งาน กุน้อยจัดการง่าย & ชื่อปลาช่อน 3 นิ้วเลี้ยง...รอดสูง

ปัจจุบันคุณจักรพงษ์ใช้พื้นที่ทั้งหมด 23 ไร่ ทำเป็นบ่อดิน 14 บ่อ มีทั้งบ่อขนาด 1 ไร่ และขนาด 1 งาน รวมถึงบ่อปูนสำหรับขยายพันธุ์อีก 4-5 บ่อ ซึ่งสำหรับคนที่อยากเลี้ยงปลาช่อน เจ้าตัวแนะนำให้ทำบ่อดินขนาด 1 งาน ดูแลง่ายกำลังดี เลือกปลาช่อนขนาด 3 นิ้วมาขุนเป็นปลาช่อนเนื้อ โอกาสรอดสูงมาก พร้อมอธิบายวิธีการทำบ่อและเลือกปลาช่อนเพิ่มเติมดังนี้

การเลือกปลาช่อนมาเลี้ยง เนื่องจากคนส่วนมากจะเลือกเลี้ยงจำหน่ายเนื้อมากกว่าเพาะพันธุ์ ดังนั้น ควรซื้อปลาช่อนขนาด 3 นิ้ว เพราะว้ออัตราการรอดจะสูงถึง 99 เปอร์เซ็นต์ และเลือกฟาร์มที่ได้มาตรฐาน การจัดการดี อย่างเช่นถ้าหากซื้อปลาช่อนที่ฟาร์มนี้จะมีการรับประกันการตายให้ 7 วันด้วย

การเตรียมบ่อ ที่นี้จะเลี้ยงปลาช่อนโตไว้

▲ บ่อดินขนาด 1 งาน

ในบ่อดิน และมีบ่อปูนเป็นบ่ออนุบาลลูกปลาช่อน เพื่อให้การจัดการง่ายขึ้น ซึ่งถ้าเป็น**บ่อดิน**สำหรับมือใหม่ควรเลือกขนาด 1 งาน ขุดเป็นสี่เหลี่ยม ต้นทุนน้อยและดูแลจัดการง่ายกว่า ตลอดจนควรดูทิศทางลมด้วยว่าลมมาทางไหนก็ให้ขุดด้านยาวไปตามทางลมพัดไปมา เพื่อให้ลมช่วยพัดทำให้เกิดออกซิเจนในน้ำมากขึ้น

เมื่อขุดบ่อแล้วเอาเลนออกให้หมดตากแดดไว้ 2 สัปดาห์ โรยปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินและฆ่าเชื้อโรค จากนั้นเอาน้ำใส่ลงไปสูงประมาณ 1 เมตร ทิ้งไว้ 2 สัปดาห์ เพื่อให้น้ำกับดินปรับสภาพให้เข้ากันก่อนปล่อยปลาลงไป สุขภาพปลาช่อนก็จะดี

▲ ลักษณะบ่อปูนปูกระเบื้องด้านใน

ส่วน**บ่อปูน**สามารถสร้างตามขนาดพื้นที่ที่มีหรือตามแต่เจ้าของต้องการได้ ด้านในจะปูกระเบื้องหรือไม่ปูก็ได้ แต่ของที่นี้จะปูกระเบื้องด้วย ซึ่งถ้าเลี้ยงในบ่อปูนจะจัดการง่ายกว่า แต่ปลาโตช้ากว่าบ่อดิน ต้องถ่ายน้ำทุกวัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรให้อาหารด้วยถ้าเหลืออาหารเยอะ เน่าเสียเร็วจำเป็นต้องเปลี่ยนน้ำบ่อย

สูตรสำเร็จการเลี้ยงปลาช่อนอินทรีย์

หลังจากได้บ่อเลี้ยงและปลาช่อนถูกใจแล้ว คุณจักรพันธ์เผยอีกมวกก่อนเสริมเรื่องการเลี้ยงปลาช่อนแบบหมดเปลือกไว้ดังต่อไปนี้

การเลี้ยงปลาช่อน ให้ปล่อยปลาช่อน 7,000 ตัว/1 งาน (อายุ 4-5 เดือน) ส่วนขนาดบ่อ 1 ไร่ ปล่อยปลาช่อนอายุ 3 เดือน จำนวน 20,000 ตัว ซึ่งสามารถคำนวณอัตราการปล่อยแบบง่ายคือ 1

ตารางเมตร สามารถปล่อยได้ 15 ตัว/ขนาด 3 นิ้ว เลี้ยงประมาณ 3-4 เดือน (หนักประมาณครึ่งกิโลกรัม) สามารถจับจำหน่ายได้ ทั้งนี้ ถ้าเป็นบ่อดินจะมีผ้าตาข่ายกางปิดหน้าบ่อด้วย เพื่อกันนกกินปลาช่อน เพราะปลาที่นี้จะเลี้ยงขึ้นมาขายกินอาหารด้านบน ไม่ว่ายขึ้นลงเหมือนปลาช่อนทั่วไป ทำให้นกลงมากินปลาได้

การขยายพันธุ์ พ่อแม่พันธุ์ที่เหมาะสมนำมาผสมพันธุ์ควรมีอายุ 1 ปีขึ้นไป สีสันเป็นสีเขียวอมน้ำตาลถือว่าสุขภาพแข็งแรง ไม่ตัวคดงอ ไม่เป็นแผล หรือเคยผ่านโรคมาก่อน ซึ่งในบ่อดินที่คัดปลาช่อนพ่อแม่พันธุ์ไว้แล้วนั้น เวลาจะผสมพันธุ์ให้จับพ่อแม่พันธุ์มาปล่อยไว้ในบ่อปูนก่อน 1 สัปดาห์เพื่อปรับสภาพลดความเครียดก่อนฉีดฮอร์โมนเข้าทั้งตัวผู้และตัวเมีย (ผอ.วินัย จันทับทิม เป็นผู้สอนฉีดฮอร์โมน) ปล่อยพ่อแม่พันธุ์ที่ฉีดฮอร์โมนแล้ว

▲ บ่อดินขนาด 1 ไร่

ในถังพลาสติกทรงสูง 1 คู่/ถัง ตั้งไว้ในที่เงียบเพื่อให้เกิดการผสมพันธุ์กันเองตามธรรมชาติประมาณ 24 ชั่วโมง จะออกเป็นไข่ ให้ตกไข่มาไว้ในบ่อปูน

อนุบาล (ต้องจดรายละเอียดวันที่ ชื่อพ่อแม่พันธุ์ และอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้ตรวจสอบย้อนกลับได้) และเปิดน้ำไหลตลอดหากมีไข่เสียจะลอยออกมาให้

▲ ปลาช่อนบ่อดินอายุ 3 เดือน

กึ่งฟอย-หอยขม ปูนา-ปลาช่อน สัตว์นาคำเงิน

อภิชาติ ศรีสอาด, พชร ลำโรงเย็น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อภิชาติ ศรีสอาด, พชร ลำโรงเย็น

กึ่งฟอย-หอยขม-ปูนา-ปลาช่อน สัตว์นาคำเงิน

พิมพ์ครั้งที่ 1 - กรุงเทพฯ : นาคา อินเตอร์มีเดีย, 2560

132 หน้า : ภาพประกอบ

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสัตว์น้ำ 2. บทสัมภาษณ์ I. ชื่อเรื่อง ISBN :

ISBN : 978-616-359-064-0

กรรมการผู้จัดการ :

อภิชาติ ศรีสอาด

ที่ปรึกษา :

สุราษฎร์ ทองมาก, ปัญญา เจริญวงศ์,
ประเวช แสงเพชร, เกียรติพันธ์ จันทราปัติย์

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย :
(ทนายความ)

สมนึก พุ่มไฉยา

ผู้จัดการทั่วไป :

วิลาวรรณ ปิยะปราโมทย์

หัวหน้าส่วนหนังสือ

เฉพาะกิจเชิงเกษตร :

อัมพา คำวงษา

กองบรรณาธิการ :

สุทธินัย เจริญรุ่งโรจน์ฤดี, วิชิต ใจมล, ณัฏฐชญาณต์ ดินธรรมย์
จันทรา อุสุวรรณ, มณี เมมี

ฝ่ายศิลปกรรม :

เฉลิมพงษ์ กวินจิตมงคล

จัดพิมพ์โดย :

บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด
เลขที่ 64/51-53 หมู่ 3 ต.คลองมะเดื่อ อ.กระทุ่มแบน
จ.สมุทรสาคร 74110 โทร. 034-473213-5, 08-1372-9483
แฟกซ์ 034-473215
www.nakaintermedia.com
e-mail : api_naka@yahoo.co.th

คำนำ

ในอดีตกาลการเลี้ยงสัตว์น้ำมักเลี้ยงเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ส่วนการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการค้านั้น จะทำกันตามแหล่งน้ำที่ท่วมขัง บริเวณที่ราบลุ่ม หรือแม่น้ำสายสำคัญอย่างเช่น เจ้าพระยา แม่กลอง ลพบุรี ป่าสัก ฯลฯ แต่ปัจจุบันแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามทุ่งริมน้ำ ลำคลองไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากในฤดูแล้งมักจะขาดแคลนน้ำ ซึ่งผลมาจากการสร้างอ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝาย ฯลฯ ทำให้พื้นที่ที่น้ำท่วมบริเวณที่ราบลุ่มลดจำนวนลง ส่งผลกระทบต่อการวางไข่ ทำให้มีแหล่งวางไข่ลดลง และที่เลี้ยงตัวอ่อนของสัตว์น้ำวัยอ่อนในธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมากขึ้น สัตว์ในแหล่งน้ำธรรมชาติจึงลดลง

ดังนั้น ทางกรมประมงจึงได้มีการนำพันธุ์สัตว์น้ำต่างๆ ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งในปัจจุบัน แหล่งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญเปลี่ยนจากแหล่งน้ำท่วมและแม่น้ำลำคลองไปเป็นอ่างเก็บน้ำ เขื่อน หนอง บึงขนาดใหญ่ และการขุดและสร้างบ่อเพื่อเพาะเลี้ยงในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งการเพาะเลี้ยงเชิงการค้ากำลังขยายตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากสัตว์น้ำตามธรรมชาติน้อยลง ประกอบกับเป็นที่นิยมบริโภคกันมากขึ้น จึงมีการเพาะเลี้ยงกันทุกภาคของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปลาช่อน กุ้งฝอย รวมถึงสัตว์น้ำที่น่าสนใจอย่างปูนาและหอยขมที่กำลังจะสูญพันธุ์ แต่ความต้องการของตลาดกลับสวนทาง จึงเหมาะนำมาเพาะเลี้ยงเป็นอาชีพ

และด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดเป็นหนังสือ **“กุ้งฝอย-หอยขม-ปูนา-ปลาช่อน สัตว์น้ำทำเงิน”** ขึ้น โดยในเล่มได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งฝอย หอยขม ปูนา และปลาช่อน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงในบ่อดิน ในกระชัง บ่อปูน วงบ่อซีเมนต์ แนวทางการประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์น้ำ และเมนูเด็ดจากสัตว์น้ำเหล่านี้ ตลอดจนรวมพลคนเลี้ยงสัตว์น้ำทำเงิน มาไขปริศนาการเพาะเลี้ยงให้รวยแบบเห็นผล 100 เปอร์เซ็นต์ รวมถึงภาพประกอบจาก “หอยขมนัมเบอร์วัน ฟาร์ม” จำหน่ายและรับซื้อหอยขม, อาจารย์ต่อ ปลาหมอยักษ์ จึงขอขอบคุณทุกความอนุเคราะห์ แหล่งข้อมูล รูปภาพทั้งหมดในเล่มด้วย

พัชรี ลำโรงเย็น

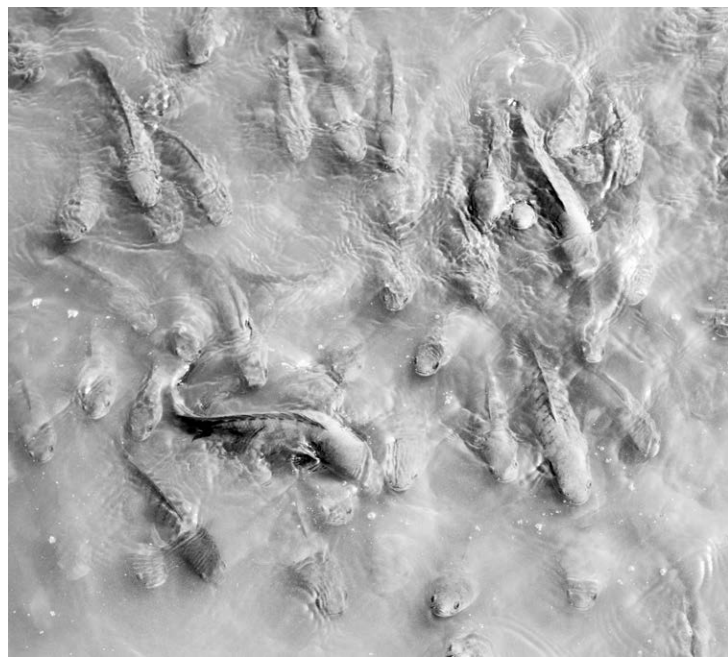
ผู้เรียบเรียง

สารบัญ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสัตว์น้ำ.....	4
- ประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำ.....	5
- กระบวนการเลี้ยงสัตว์น้ำ.....	9
- แนวทางการจัดการปัจจัยเสี่ยงจากการประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์น้ำ.....	13
กุ้งฝอย.....	19
- ชีวิตวิทยาของกุ้งฝอย.....	21
- การเพาะเลี้ยงกุ้งฝอย.....	24
- เมนูจากกุ้งฝอย.....	28
หอยขม.....	30
- ชีวิตวิทยาของหอยขม.....	30
- การเพาะเลี้ยงหอยขม.....	33
- เมนูจากหอยขม.....	36
ปูนา.....	38
- ชีวิตวิทยาของปูนา.....	39
- การเพาะเลี้ยงปูนา.....	44
- เมนูจากปูนา.....	48
ปลาช่อน.....	51
- ชีวิตวิทยาของปลาช่อน.....	52
- การเพาะเลี้ยงปลาช่อน.....	53
- เมนูจากปลาช่อน.....	64
รวมพลคนเลี้ยงสัตว์น้ำทำเงิน	
- สุดยอดฟาร์มปลาช่อนอินทรีย์ ครบวงจรเรื่องเลี้ยง เพาะพันธุ์ แปรรูปที่ “ปลาช่อนวิเศษฟาร์ม”....	A2
- ปานศิริ ปาดกุล มือเก่า! ผสมพันธุ์ปูนาได้ปีละ 3 ครั้ง ครบเครื่องเรื่องปูนาบ่อดิน & บ่อปูน....	A12
- บุก! วิสาหกิจชุมชนฯ บ้านหนองนา ส่องการแปรรูปปูนาเป็นน้ำปู เครื่องชูรสแซบของชาวเหนือ....	A20
- เชียนปลาช่อนแดนอีสาน เนอะ! เลี้ยงบ่อดินกึ่งปูน ชาติอาหารเพียบ & จัดการง่าย.....	67
- หนุ่มบางระจันโชว์เทพ! พื้นที่น้อยเลี้ยงกุ้งฝอยในบ่อพลาสติก ทุนต่ำ งานเสริมสร้างเงินสูง.....	74
- พงษ์ศักดิ์ มาใจ ทำตะลึง! เลี้ยงหอยขมในวงบ่อซีเมนต์ ไม่เปลืองพื้นที่ แค่ 12 บ่อ รับทรัพย์เดือนละเกือบครึ่งแสน.....	80
- อเมซิ่งถิ่นเหนือ! ลัดเลาะริมบ่อ สัมผัสการเลี้ยงหอยขม & กุ้งฝอยในบ่อดินเดียวกันแบบชีวิตวิถี....	86
- บริษัท สายชาลี อุดมการณ์แน่นแน่ว เลี้ยงปูนาพันธุ์พระเทพในบ่อดินเลียนแบบธรรมชาติ ได้อนุรักษ์ แถมขายได้เงิน.....	92
- เอกภักดิ์ บุญแต่ง เผยสูตรสำเร็จ! เลี้ยงกุ้งฝอยในบ่อดิน&ขยายพันธุ์-อนุบาลในกระชัง ได้กุ้งฝอยฟรี จบในบ่อเดียว.....	99
บรรณานุกรม.....	104

▲ กุ้งก้ามกราม (ภาพจากอาจารย์ต่อ ปลาหมอยักษ์)

สัตว์น้ำ (Culture of Aquatic Animal)

ถือเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่ผู้คนนิยมรับประทาน เนื่องจากมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ไขมันต่ำและยังประกอบด้วยโปรตีนและธาตุไอโอดีนที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย อีกทั้งยังนำสัตว์น้ำไม่ว่าจะเป็นกุ้ง หอย ปู ปลา มาประกอบอาหารได้หลากหลายเมนูอีกด้วย

ทั้งนี้ สัตว์น้ำสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ ปลา ซึ่งมีทั้งปลาน้ำจืดและน้ำเค็ม (2) ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ สัตว์น้ำจำพวกมีเปลือก ซึ่งยังแบ่งออกได้อีก 2 ประเภท คือ พวกหอย (Mollusks) มี

ความรู้เบื้องต้น

เกี่ยวกับสัตว์น้ำ

โครงสร้างอ่อนนุ่ม เปลือกของหอยประกอบด้วยเกลือแร่ มีลักษณะแข็ง หอยที่จัดอยู่ในประเภทนี้ได้แก่ หอยนางรม หอยกาบ หอยลาย หอยแครง หอยแมลงภู่ พวกสัตว์น้ำมีกระดอง (Crustaceans) มีเปลือกคล้ายกระดอง ลำตัวมีลักษณะเป็นปล้อง เช่น กุ้งก้ามกราม ปูม้า ปูทะเล กุ้งทะเล และกุ้งน้ำจืด

หรือหากแบ่งตามแหล่งที่อยู่อาศัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) สัตว์น้ำจืด หมายถึง สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในน้ำจืด เช่น แม่น้ำ

คลอง เขื่อน ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ปลาชนิดต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นปลาใช้บริโภคและทางในการเคลื่อนที่ การหายใจอาศัยเหงือก เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน ปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน ปลาสร้อย เป็นต้น (2)

สัตว์น้ำกร่อย หมายถึง สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่บริเวณที่เป็นเขตติดต่อกันระหว่างทะเลและแม่น้ำ หรือบริเวณปากแม่น้ำ เช่น ปลากะพงขาว ปลากะพงแดง ปลากระริง กุ้งกุลาดำ หอยแครง เป็นต้น และ (3) สัตว์น้ำเค็ม หมายถึง สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในน้ำเค็ม ได้แก่ ทะเล มหาสมุทร เช่น กุ้งทะเล ปลาทู ปลานิล ปลากระเบน เป็นต้น

ประเภทการเลี้ยงสัตว์น้ำ

การแบ่งประเภทของการเลี้ยงสัตว์น้ำขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ เช่น การแบ่งโดยลักษณะการให้อาหาร การแบ่งตามอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยง และการแบ่งตามชนิดสัตว์ เป็นต้น

1. การเลี้ยงสัตว์น้ำโดยใช้ลักษณะการให้อาหาร

1.1 การเลี้ยงแบบธรรมชาติ (Extensive Farm) เป็นการเลี้ยงโดยให้กินอาหารที่มีอยู่ใน

ธรรมชาติโดยไม่ให้อาหารสมทบ เกษตรกรมักใช้วิธีการตัดหญ้าหมักให้เน่าเป็นปุ๋ยข้างบ่อ สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยงด้วยวิธีนี้ ได้แก่ ปลานิล ปลาตะเพียน กุ้ง การเลี้ยงแบบนี้ ต้องใช้พื้นที่มาก ทำให้ไม่คุ้มต่อการจำหน่าย เพราะได้ผลผลิต ประมาณ 50-200 กิโลกรัม/ไร่/ปี

1.2 การเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนา (Semi-extensive Farm) เป็นการเลี้ยงที่มีการเพิ่มปริมาณอาหารในบ่อเลี้ยง เช่น การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ หรืออาหารสมทบเป็นครั้งคราว สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยงด้วยวิธีนี้ ได้แก่ ปลาจีน ปลาตะเพียนขาว ปลายี่สก กุ้ง เต่า จระเข้ ตะพาบน้ำ เป็นต้น ผลผลิตที่ได้ประมาณ 80-300 กิโลกรัม/ไร่/ปี

1.3 การเลี้ยงแบบผสมผสาน (Integrated Farm) เป็นการเลี้ยงสัตว์น้ำร่วมกับสัตว์บก สัตว์ปีก เช่น หมู ไก่ โดยมีโรงเลี้ยงอยู่ใกล้หรือบนบ่อ

ปลา เพื่อนำมูลสัตว์และเศษอาหารมาเป็นอาหารให้แก่ปลาในบ่อ โดยทั่วไปมีสัดส่วนในการเลี้ยงคือ หมู 1 ตัวต่อปลาสด 100 ตัว, ไก่ 1 ตัวต่อปลาสด 5-10 ตัว เป็นต้น

1.4 การเลี้ยงแบบพัฒนา (Intensive Farm) เป็นการเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวนมาก หนาแน่น โดยให้อาหารสมทบเป็นหลัก เป็นเวลาเป็นประจำ มีระบบการถ่ายเทน้ำและให้ออกซิเจนในบ่อ การควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อ การป้องกันโรคให้แก่สัตว์น้ำ เช่น การเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม

2.การเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยใช้ลักษณะวิธีการเลี้ยง

2.1 การเลี้ยงในบ่อ ซึ่งขุดด้วยแรงคนหรือเครื่องจักรกล โดยทั่วไปเป็นบ่อดินสี่เหลี่ยม หรืออาจเป็นบ่อปูนซีเมนต์ทรงสี่เหลี่ยมหรือกลม การเลี้ยงด้วยวิธีนี้จะมีแหล่งน้ำ เช่น หนองน้ำ คลอง